

Η ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΟΜΠΑΜΑ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

Στάθη Κατωπόδη
(RIEAS Research Associate)

Copyright: Research Institute for European and American Studies (www.rieas.gr)
Publication date: 13 November 2016

Note: The article reflects the opinion of the author and not necessarily the views of the Research Institute for European and American Studies (RIEAS)

Δεκαεπτά χρόνια μετά την επίσκεψη του προέδρου Κλίντον στην Ελλάδα και ελάχιστες ημέρες μετά τις εθνικές εκλογές στις Ηνωμένες Πολιτείες, ο απερχόμενος πρόεδρος των ΗΠΑ, Μπάρακ Ομπάμα θα βρεθεί στην Αθήνα την Τρίτη 15 Νοεμβρίου. Δύο μόλις ημέρες πριν την επέτειο του Πολυτεχνείου, η επίσκεψη Ομπάμα είναι ιστορικής σημασίας, όχι μόνο για την χώρα μας, αλλά και για την συνοχή και το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η χώρα μας θα βρεθεί για μία ακόμα φορά στο επίκεντρο του διεθνούς ενδιαφέροντος. Η οικονομική κρίση, αλλά και η κρίση ασφάλειας θα μονοπωλήσουν την ατζέντα του Αμερικανού προέδρου. Η ελληνική κυβέρνηση έχει αφήσει να εννοηθεί ότι ο σκοπός της επίσκεψης του προέδρου Ομπάμα είναι η στήριξη του στο ζήτημα της ελάφρυνσης του Ελληνικού χρέους. Ο Μπάρακ Ομπάμα, γνωρίζει ότι η Ελλάδα τα τελευταία χρόνια αποτελεί παράδειγμα αποτυχημένης οικονομικής πολιτικής από την μεριά των πιστωτών. Επίσης, γνωρίζει ότι το θέμα της Ελλάδας έχει ταρακουνήσει τα θεμέλια του Ευρωπαϊκού οικοδομήματος και απειλεί τη συνοχή της Ευρώπης, η οποία αποτελεί τον σημαντικότερο εταίρο των Ηνωμένων Πολιτειών.

Υπό την προεδρία Ομπάμα, οι Ηνωμένες Πολιτείες έζησαν την κατάρρευση του οικονομικού οίκου *Lehman Brothers* και την απαρχή της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης. Ωστόσο, η οικονομική πολιτική που ακολούθησε ως πρόεδρος, κατάφερε να περιορίσει σημαντικά τις επιπτώσεις στην αμερικανική οικονομία. Οι Ηνωμένες Πολιτείες ακολούθησαν μια οικονομική πολιτική, εντελώς διαφορετική από εκείνη της λιτότητας που υποστηρίζει σθεναρά η Γερμανία, και κατά συνέπεια ένα σημαντικό μέρος της Ευρώπης, για την Ελλάδα. Σήμερα, η κυβέρνηση Ομπάμα έχει συμβάλει άμεσα και έμμεσα, μέσω του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, στο να μπει επί τάπητος το θέμα της άμεσης ελάφρυνσης του Ελληνικού χρέους. Τα 'Best Practices' των Ηνωμένων Πολιτειών ωστόσο, δεν περιορίζονται μόνο στα θέματα οικονομίας.

Στις 8 Νοεμβρίου, ο επιχειρηματίας Ντόναλντ Τράμπ εξελέγη ως ο 45^{ος} Πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών. Ένα από τα βασικά σημεία της προεκλογικής του εκστρατείας ήταν η παράνομη μετανάστευση και ο αντίκτυπός της στο επιχειρείν και στην ασφάλεια του Αμερικανικού έθνους. Οι παράλληλοι με την σημερινή Ελλάδα, το Νοτιοανατολικό άκρο της Νατοϊκής συμμαχίας, είναι πασιφανείς. Παράλληλοι που αδιαμφισβήτητα θα παίξουν κυρίαρχο ρόλο στην χάραξη της Αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής προς την Ευρώπη και την Ελλάδα, υπό την προεδρία Τράμπ.

Τα τελευταία χρόνια, η Ελλάδα έχει βρεθεί στο επίκεντρο ενός πρωτοφανούς μεταναστευτικού ρεύματος το οποίο διέρχεται από την Τουρκία. Ωστόσο, η Τουρκία, αν και Νατοϊκός σύμμαχος, χρησιμοποιεί το ρεύμα αυτό ως διαπραγματευτικό 'χαρτί', ζητώντας ως αντάλλαγμα οικονομική βοήθεια και πολιτικές υποστήριξης από την Δύση, χωρίς να δείχνει την απαραίτητη ευαισθησία στο ενδεχόμενο αποσταθεροποίησης της ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η έμμεση απειλή του τούρκου προέδρου Ερντογάν, ότι τρία εκατομμύρια μετανάστες οι οποίοι βρίσκονται αυτή την στιγμή στην Τουρκία, μπορούν να περάσουν ανά πάση στιγμή σε Ευρωπαϊκό έδαφος. Ένα χρόνο πριν, το αυτοαποκαλούμενο Ισλαμικό Κράτος (ISIS), είχε ανακοινώσει ότι έχουν παρεισφρήσει πάνω από 4,000 τζιχαντιστές στην Ευρώπη, προσποιούμενοι τους μετανάστες. Οι τουρκικές προκλήσεις όμως δεν σταματούν εκεί. Τους τελευταίους μήνες, ο πρόεδρος Ερντογάν έχει αμφισβητήσει ξεκάθαρα την Συνθήκη της Λοζάνης, η οποία ρύθμισε οριστικά το καθεστώς του Αιγαίου, και έχει μιλήσει για δεσμούς της Τουρκίας με την Θράκη. Δύο αδιαπραγμάτευτα εθνικά και ιστορικά θέματα για την Ελλάδα.

Είναι πασιφανές ότι η Ελλάδα διέρχεται μια διπλή κρίση, την οικονομική/κοινωνική κρίση και την κρίση ασφάλειας. Αυτό που δεν έχει καταφέρει να συνειδητοποιήσει η Ελληνική πολιτεία ωστόσο, είναι ότι δεν μπορεί να υπάρξει οικονομική ανάπτυξη και ευημερία χωρίς ένα 'στεγανό', από άποψη εθνικής ασφάλειας. Σήμερα, περισσότερο από ποτέ, απαιτείται η ριζική αναδιάρθρωση των Ελληνικών υπηρεσιών ασφάλειας και των απαρχαιωμένων πρακτικών τους. Η προσαρμογή τους στα δεδομένα των συνεχών ανακατατάξεων στην παγκόσμια γεωπολιτική σκακιέρα είναι αναγκαία.

Η Ελλάδα μπορεί να υιοθετήσει πρακτικές από το Αμερικανικό κράτος, με χαρακτηριστικό παράδειγμα το Εθνικό Συμβούλιο Ασφάλειας. Ιδρυθέν το 1947, το ολιγομελές Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας συνεδριάζει υπό τον Πρόεδρο των Ηνωμένων Πολιτειών. Το συμβούλιο είναι επιφορτισμένο με την προάσπιση των εθνικών συμφερόντων, την χάραξη εξωτερικής πολιτικής αλλά και την διασφάλιση της εθνικής ακεραιότητας και ασφάλειας. Ανάλογα συμβούλια έχουν συσταθεί σε αρκετές άλλες χώρες, όχι όμως στην Ελλάδα, το σταυροδρόμι τριών ηπείρων. Δυστυχώς, η Ελλάδα παρουσιάζει συστημικά προβλήματα, στο να βρεθούν προσωπικότητες που θα αναλάβουν την προάσπιση και ανοικοδόμηση της χώρας. Προσωπικότητες που θα είναι γνώστες των σωστών πρακτικών του εξωτερικού, και θα βάζουν το εθνικό συμφέρον πάνω από μικροκομματικές σκοπιμότητες και παιχνίδια δημοσίων σχέσεων.

Εκμεταλλευόμενη την συγκυρία της επίσκεψης του προέδρου Ομπάμα, η Ελλάδα μπορεί να αδράξει την ευκαιρία, και να αρχίσει να ορθοποδεί, ξεκινώντας με την υιοθέτηση ουσιαστικών 'Best Practices' και διεκδικώντας μια κυρίαρχη θέση, όπως της αξίζει, στον παγκόσμιο γεωπολιτικό χάρτη.